

Bratislava, 22.9. 2026

TLAČOVÁ SPRÁVA

Finančné zdravie miest nemožno hodnotiť bez kontextu investícií, služieb a ich financovania

Únia miest Slovenska (ÚMS) považuje pravidelné hodnotenie finančného zdravia samospráv inštitútom INEKO za užitočný nástroj verejnej kontroly. Mestá tento monitoring berú vážne. Za problematickú však ÚMS považuje interpretáciu výsledkov, najmä pri veľkých a krajských mestách. Skóre finančného zdravia vyjadruje finančné riziko a udržateľnosť, nie efektívnosť hospodárenia mesta ani kvalitu a rozsah služieb, ktoré poskytuje obyvateľom. Nemožno ho preto interpretovať ako rebríček „najlepšie“ a „najhoršie“ hospodáriacich miest.

Nižšie skóre časti veľkých miest automaticky neznamená neefektívne hospodárenie. Výsledok ovplyvňuje napríklad dlh použitý na investície. Zákon umožňuje samosprávam využívať návratné zdroje financovania zásadne na kapitálové výdavky. Mestá, ktoré obnovujú školy, cesty, verejné priestory či dopravu alebo spolufinancujú eurofondové projekty, preto prirodzene využívajú aj úvery. Metodika INEKO však znižuje skóre už od prvého percenta dlhu a nerozlišuje dostatočne medzi investičným dlhom v bezpečnom pásme a približovaním sa k zákonným hraniciam zadlženia.

V roku 2025 napríklad vzrástol dlh Trnavy z 24,8 % na 31,2 % a Trenčína z 18,8 % na 23,6 % a obom mestám zároveň kleslo výsledné skóre. Druhým významným faktorom je rastúci tlak na bežné rozpočty miest. Banská Bystrica mala v roku 2025 dlh 20,4 %, ale bilanciu bežného účtu -0,7 %, Žilina dlh 22,3 % a bilanciu 3,1 %. Za dlh pritom získali vysoké hodnotenie 5,0 a 4,9 bodu, no za bilanciu bežného účtu len 2,3 a 2,8 bodu. Práve veľké mestá pritom zabezpečujú služby nielen svojim obyvateľom, ale aj ľuďom z okolitého regiónu. Financujú mestskú hromadnú dopravu, školy, sociálne služby, kultúru, šport, verejný priestor či infraštruktúru, ktorú denne využívajú aj obyvatelia prímestských obcí. Úlohu mesta ako prirodzeného centra širšieho územia však súčasný systém financovania dostatočne nezohľadňuje.

Mestá zároveň neprofitujú priamo z ekonomickej výkonnosti svojho územia. Daň z príjmov právnických osôb, DPH a spotrebné dane smerujú do štátneho rozpočtu. Podiel na dani z príjmov fyzických osôb sa rozdeľuje najmä podľa trvalého pobytu, nie podľa toho, koľko ľudí v meste pracuje a využíva jeho služby. Systém čiastočne zohľadňuje počet žiakov, seniorov či veľkostnú kategóriu obce, nie však plný rozsah funkcií, ktoré väčšie mestá zabezpečujú pre svoje zázemie. Toto dokumentuje aj vývoj hodnotenia krajských miest. V roku 2025 nezískalo hodnotenie „výborné“ ani jedno krajské mesto. Skóre kleslo Trenčínu z 5,04 na 4,86 bodu, Trnave zo 4,94 na 4,70, Žiline zo 4,27 na 4,18 a bratislavskému magistrátu zo 4,21 na 4,08 bodu. Za obdobie 2022 – 2025 si pohoršilo päť z ôsmich krajských miest, hoci priemer všetkých

miest sa zmenil iba o 0,02 bodu. NEKO zároveň upozorňuje na rast zadĺženia samospráv a na prebytky bežných účtov patriace medzi najnižšie za posledné desaťročie. ÚMS preto upozorňuje, že samotné skóre nedokáže rozlíšiť, či je nižší výsledok dôsledkom neprimeraného finančného rizika, investičnej aktivity mesta, rozsahu poskytovaných služieb alebo nedostatku zdrojov.

Finančné zdravie je súčasne potrebné vnímať spolu s kvalitou a rozsahom verejných služieb. Ilustruje to aj prvý Index kvality života Slovenska spoločnosti Obce v dátach, ktorý hodnotí 71 okresných miest podľa 29 ukazovateľov. Bratislava sa v ňom umiestnila na prvom mieste, hoci v hodnotení finančného zdravia INEKO patrí medzi mestá s nízkym skóre. Ani jeden z indexov sám osebe nehodnotí kvalitu práce samosprávy. Spolu však ukazujú, prečo finančné ukazovatele nemožno interpretovať bez širšieho kontextu.

ÚMS dlhodobo upozorňuje, že mestá potrebujú stabilný a predvídateľný systém financovania, ktorý zodpovedá rozsahu ich kompetencií a služieb. Preto presadzujeme presun celého výnosu dane z príjmov fyzických osôb na mestá a obce, reformu systému finančného vyrovnávania, väčšiu flexibilitu miestnych daní a poplatkov, plnú a systémovú kompenzáciu výpadkov príjmov spôsobených rozhodnutiami štátu a dokončenie decentralizácie s jasným rozdelením kompetencií a ich financovania.

Príloha - Výhrady ÚMS k metodike INEKO:

- 1. Dlh znižuje skóre už od prvého percenta, hoci zákon pracuje s hranicami 50 %, 58 % a 60 %. Bratislavský magistrát mal v roku 2025 dlh 45,9 %; pri nulovom dlhu by pri ostatných nezmenených ukazovateľoch dosiahol približne 4,8 bodu namiesto 4,08.**
- 2. Metodika nerozlišuje, na čo bol dlh použitý. Intenzita investícií, hodnota a stav majetku či jeho opotrebenie do skóre nevstupujú. Mesto bez dlhu, ktoré investície odkladá, a zvyšuje tak náklady v budúcnosti, tak môže vyjsť lepšie ako mesto, ktoré svoju infraštruktúru obnovuje.**
- 3. Bilancia bežného účtu nezohľadňuje rozsah služieb. Výdavky na mestskú hromadnú dopravu, sociálne služby či údržbu znižujú prebytok, pričom vysoký prebytok môže byť aj výsledkom nižšieho rozsahu služieb alebo odkladanej údržby.**
- 4. Pri záväzkoch viac ako 60 dní po splatnosti je rozdiel medzi nulovou a akoukoľvek nenulovou hodnotou výrazný. Aj INEKO upozorňuje, že pri nízkych hodnotách môže ísť skôr o sporné faktúry než o reálny problém s platobnou schopnosťou.**
- 5. Pri Bratislave agregovanie magistrátu s mestskými časťami môže výrazne meniť výsledok. V roku 2025 dosiahol agregát skóre 3,87, kým bez Devína 4,31. Devín s približne 2-tisíc obyvateľmi a záväzkami po splatnosti vo výške 941 % svojich bežných príjmov tak významne ovplyvňuje výsledok mesta s približne 479-tisíc obyvateľmi.**
- 6. Skóre ovplyvňujú aj rozhodnutia štátu. Dlh sa porovnáva s bežnými príjmami predchádzajúceho roka, takže výpadky príjmov samospráv môžu zvýšiť jeho relatívnu hodnotu aj bez nového zadĺženia mesta. Dlh sa navyše posudzuje k 31. decembru, kým ostatné zložky sa priemerujú za štyri roky.**